

Beställaransvarslagen

Beställarens ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft

Lagen om beställarens utrednings- skyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006) ålägger den som beställer ett arbete att utreda att avtalsparten fullgjort sina lagstadgade förpliktelser. Syftet med lagen är att främja lika konkurrens mellan företag och iakttagande av anställningsvillkoren. Ansvarsområdet för arbetskydd vid regionförvaltningsverket i Södra Finland övervakar att beställaransvarslagen iakttas.

Lagens tillämpningsområde

Beställaransvarslagen tillämpas på arbete som ska utföras i Finland inom alla verksamhetsområden. Lagen gäller såväl för finländska som för utländska företag då utomstående arbetskraft anlitas.

Med beställare avses i beställaransvarslagen företag och offentlighetsrättsliga samfund som anlitar hyrda arbetstagare eller hyrd arbetskraft utifrån ett underleverantörsavtal. Som beställare ses alla näringsidkare som är skyldiga att göra en grundanmälan om inledning av näringsverksamhet till handelsregistret. Ett utländskt företag som verkar i Finland kan också vara en beställare. Enskilda näringsidkare inom jordbruk och fiskeri och hushåll är i regel inte beställare enligt beställaransvarslagen.

En hyrd arbetstagare har ingått arbetsavtal med en arbetsgivare, som med arbetstagarens samtycke ställt denne till en annan arbetsgivares förfogande. Arbetstagaren arbetar under ledning och övervakning av arbetsledningen för den som tagit emot arbetet.

Vid arbetssituationer som grundar sig på ett **underleverantörsavtal** tillämpas lagen på

beställaren under förutsättning att

- beställaren och avtalsparten ingått ett avtal om att ett arbetsresultat ska presteras mot ett vederlag. Avtalet behöver inte vara skriftligt, utan det kan också vara muntligt.
- arbetet utförs i beställarens arbetslokaler eller arbetsställen i Finland. Beställarens arbetsställe kan också finnas annanstans än i lokaler som förvaltas av beställaren. Sådana arbetsställen finns bl.a. inom byggbranschen, trafik- och transportbranschen och i samband med tjänster som produceras i köparens eller användarens lokaler.
- arbetet anknyter till uppgifter och transporter som normalt utförs i beställarens verksamhet. Städning och service och underhåll av apparater och lokaler ses alltid som normala uppgifter för ett beställarföretag.
- en eller flera arbetstagare som arbetar för den avtalspart som ingått ett underleverantörsavtal arbetar för beställaren.

Vid byggverksamhet gäller utrednings- skyldigheten för alla beställare, även om byggande inte hör till beställarens normala verksamhet. Förutom nybyggande täcker byggande bl.a. underhålls-, reparations-, mark- och vattenbyggande. Vad gäller avtal som gäller byggande ska utredningarna inhämtas också då arbetet utförs av en företagare.

Beställaransvarslagen gäller inte mindre avtal om underleverans och anlitande av hyrd arbetskraft. Hyrt arbete, som varar i högst 10 arbetsdagar, och underleverantörsavtal vars värde exklusive moms understiger 9 000 euro faller utanför tillämpningsområdet för lagen. Det är inte möjligt att kringgå utredningsskyldigheten genom att dela upp avtalen i delar som understiger gränsvärdena. När gränsvärdet räknas anses arbetet ha fortsatt oavbrutet om arbetet baserar sig på avtal som följer på varandra eller avtal som fortgår med korta avbrott. Gränsvärdet är inte års- eller räkenskapsperiodspecifikt.

Innehållet i utredningsskyldigheten

Innan ett avtal om underleverans eller hyrt arbete ingås ska en beställare inhämta följande utredningar och intyg som gäller avtalsparten:

- 1) en utredning över att avtalsparten införts i förskottsuppbördsregistret, arbetsgivarregistret och registret över mervärdes-skatteskyldiga
- 2) handelsregisterutdrag
- 3) utredning över betalda skatter
- 4) intyg över tecknande av pensionsförsäkringar för arbetstagare och över betalning av pensionsförsäkringsavgifter eller utredning om att en betalningsöverenskommelse ingåtts angående pensionsförsäkringsavgifter som förfallit till betalning
- 5) en redogörelse för vilket kollektivavtal som ska tillämpas på arbetet eller för de centrala anställningsvillkoren
- 6) en redogörelse för hur företagshälsovården är ordnad
- 7) ett intyg över att lagstadgad olycksfallsförsäkring tecknats (i avtal som gäller byggverksamhet).

Om avtalet gäller byggverksamhet och arbetet utförs uteslutande av företagaren själv, ska beställaren inhämta utredningar enligt punkterna 1–3.

Beställaren kan själv hämta in en utredning över avtalspartens skattebetalningsärenden i det offentliga skatteskuldsregistret, som finns i företags- och organisationsdatasystemets webbtjänst (www.ytj.fi/sv). Om det av skatteskuldsregistret framgår att avtalsparten har en skatteskuld, ska beställaren dessutom hämta in ett skatteskuldsintyg för att fullgöra sin utredningsskyldighet.

Om avtalsparten inte omfattas av skatteskuldsregistret (t.ex. ett utländskt samfund som inte har en filial i Finland), ska beställaren hämta in ett intyg över betalda skatter, ett skatteskuldsintyg eller en utredning över att en betalningsplan för skatteskulder uppgjorts.

Beställaren kan själv hämta in en utredning över avtalspartens skattebetalningsärenden i det offentliga skatteskuldsregistret, som finns i företags- och organisationsdatasystemets webbtjänst. Om det av skatteskuldsregistret framgår att avtalsparten har en skatteskuld, ska beställaren dessutom hämta in ett skatteskuldsintyg för att fullgöra sin utredningsskyldighet.

Beställaren ska alltid bedöma om avtalspartens avsikt är att fullgöra sina lagstadgade betalningsförpliktelser. Om det kan anses att beloppet på skatteskulden är avsevärt och att beställaren borde ha vetat att avtalsparten inte hade för avsikt att fullgöra sina lagstadgade betalningsskyldigheter, är det möjligt att en förhöjd försummelseavgift påförs beställaren.

Utredningarna får inte vara äldre än tre månader då avtalet ingås. Utredningar och intyg ska bevaras i minst två år efter att det arbete som avtalet gäller upphört. En beställare kan inhämta utredningarna också av en privat tjänstetillhandahållare som ska anses vara tillförlitlig. Beställaren ska förvara också dessa rapporter och utredningar.

Om beställaren ingår ett nytt avtal med avtalsparten innan det gått 12 månader från ingåendet av det tidigare avtalet och skaffandet av utredningar är beställaren i regel inte utredningsskyldig. Beställaren ska dock alltid skaffa alla utredningar innan ett nytt avtal ingås om det finns skäl att misstänka att avtalspartens omständigheter har förändrats på ett sätt som kräver utredning.

Det föreligger ingen skyldighet att begära de utredningar och intyg som beställaransvarslagen föresätter om beställaren har en motiverad orsak att lita på att avtalsparten fullgör sina lagstadgade förpliktelser utifrån det faktum att avtalsparten är ett offentligrättsligt samfund eller ett offentligt aktiebolag. Också ett tidigare avtalsförhållande mellan beställaren och avtalsparten och en etablerad verk-

samhet hos avtalsparten kan vara en grund för tillförlitlighet. En beställare med kopplingar till byggverksamhet befrias dock inte från utredningsskyldigheten på grund av ett etablerat avtalsförhållande och inte heller på grund av etablerad verksamhet eller orsaker som kan jämföras med dessa.

Beställaren ska alltid själv överväga om det finns anledning att förlita sig på att avtalspartner fullgör sina lagstadgade skyldigheter. Beställaren ska med stöd av en handling kunna visa att avtalspartnerns verksamhet är etablerad. Dessutom förutsätts att beställaren inte känner till omständigheter som gör att det inte finns grundad anledning att lita på avtalspartnern (t.ex. att avtalspartnern har strukits ur förskottsuppbörsregistret).

När det gäller långfristiga avtal med giltighetstid över ett år ska avtalsparten lämna utredningar om skattebetalning och pensionsförsäkring till beställaren med 12 månaders mellanrum.

Ett utländskt företag som avtalspart

En beställare ska inhämta motsvarande uppgifter också av utländska avtalsparter.

Om ett utländskt företag har ett FO-nummer i Finland då avtalet ingås, ska registerutredningar enligt punkt 1) och utredningar över betalda skatter enligt punkt 3) inhämtas från företagets etableringsland och därtill från Finland.

Om en utländsk avtalspart skickar arbetstagare till Finland, ska beställaren utreda arbetstagarnas pensions- och olycksfallsförsäkring senast innan arbetet inleds. Utredningar ska inhämtas för de arbetstagare som först börjar arbeta i Finland. För att uppfylla utredningsskyldigheten ska en beställare därtill skriftligt förutsätta, innan ett avtal ingås, att avtalspartnerna överlämnar intyg som gäller fastställandet av den sociala tryggheten också vad gäller arbetstagare som börjar jobba senare. Enligt lagen om utstationering av arbetstagare har en arbetsgivare som fungerar som avtalspart en skyldighet att ge beställaren utredningar om fastställandet av den sociala tryggheten för alla utsända arbetstagare som senare börjar jobba.

Vid avtal som anknyter till byggverksamhet har en beställare en fortlöpande plikt, som gäller så

länge avtalet är i kraft, att förvissa sig om att avtalspartens utsända arbetstagare omfattas av intyg över fastställandet av den sociala tryggheten.

Enligt huvudprincipen ska arbete som utförs i Finland försäkras i Finland. Detta gäller såväl för finländska som för utländska arbetsgivare och arbetstagare. Ett undantag från huvudprincipen är arbetstagare som tillfälligt utsänts till Finland för att arbeta. I så fall är det möjligt att på utsända arbetstagare tillämpa avgångslandets lagstiftning om social trygghet under den tid då de arbetar i Finland.

Vad gäller utstationerade arbetstagare som kommer från EU- och EES-området, är det möjligt att styrka uppgifter om pensions- och olycksfallsförsäkring med ett intyg för utstationerad arbetstagare, dvs. A1-intyget. Om avtalsparten inte visar intyg över utstationerade arbetstagare, ska avtalsparten som utredning i regel uppvisa ett intyg över en pensionsförsäkring för arbetstagarna i Finland och vad gäller avtal som anknyter till byggverksamheten också ett intyg över en olycksfallsförsäkring i Finland.

Försummelse av utredningsskyldigheten och försummelseavgift

Beställaren kan påföras en försummelseavgift för brott mot utredningsskyldigheten. Minimibeloppet på försummelseavgiften är 2 050 euro och maximibeloppet är 20 500 euro.

En förhöjd försummelseavgift påföras en beställare som ingått ett avtal med en näringsidkare som försatts i näringsförbud eller med ett företag med en i näringsförbud försatt bolagsman, styrelseledamot, verkställande direktör eller person i en ställning som kan jämföras med dessa ställningar. En förhöjd försummelseavgift kan likaså påföras om beställaren borde ha förstått att avtalsparten inte har för avsikt att fullgöra sina lagstadgade betalningsförpliktelser. Minimibeloppet på en förhöjd försummelseavgift är 20 500 euro och maximibeloppet är 66 500 euro.

Ansvarsområdet för arbetarskydd vid regionförvaltningsverket i Södra Finland påför försummelseavgifter och förhöjda försummelseavgifter.

Rätten till information för personalföreträdare

Förtroendemän, förtroendeombud och arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att på begäran uppgifter som detaljeras i lagen om beställarens ansvar om avtal om underleverans och hyrt arbete.

Förtroendemännen ska få en utredning över orsaken till användning av hyrt arbete, omfattningen på den arbetskraft som används, uppgifter som specificerar företaget, arbetsobjektet, arbetsuppgifterna, längden på avtalet och det kollektivavtal som ska tillämpas på arbetstagare som utför hyrt arbete eller underleveransarbete eller i brist på sådant avtal, de centrala arbetsvillkoren.

Tystnadsplikt

I samband med inhämtande av de utredningar som lagen förutsätter får en beställare också sekretessbelagda uppgifter som gäller avtalsparten. Beställaren och en person som tjänstgör för beställaren får inte röja sådana uppgifter till en utomstående. Uppgifter får inte heller röjas efter att personen inte längre sköter den uppgift som gett honom tillgång till uppgiften. Med sekretessbelagda uppgifter avses bland annat betalning av skatter, skatteskulder eller teckning av pensionsförsäkring, betalning av pensionsförsäkringspremier eller uppgifter om pensionsförsäkringspremier som förfallit till betalning.

NÄRMARE INFORMATION:

Tyosuojelu.fi
Arbetarskyddsförvaltningens webbtjänst